בעזהשי"ת

שיעור בספה"ק

אור המאיר

מפי הגה"ח

רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

• פרשת וירא •

'זה ה' קוינו לו'

סוד עולם השבירה ועולם התיקון והנלמד מכך לעבודת ה'

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים - לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁ-דַּ-י

הפצת גליון תורה ויראה זה

לגאולת הכלל והפרט

לאוקמא שכינתא מעפרא

מתוך רחמים מגולים. אמן.

שיעורים אלו בספה"ק 'אור המאיר' על פרשת השבוע נמסרים מידי מוצש"ק
בישיבה גדולה פני מנחם י-ם עיה"ק, ונערכים מיד ע"מ להוציאם לאור עולם לקראת ש"ק
[בשל המהירות הנדרשת ייתכנו שגיאות כתיב ו/או בהשגת הכוונה אל נכון,
ואיתנו תלון משוגותינו ואי"ה חזון למועד ייערכו הדברים כדת וכדין]

לקבלת האיימיל השבועי בדוא"ל

עם כלל השיעורים שנמסרים מדי שבוע:
שיחות לפרשת שבוע | סדרות השיעורים | שיעורי הכנה לקראת מועדים | גליונות השבוע בספה"ק: תורת המגיד, פרי הארץ, אור המאיר

ולכל שאלה / הערה על השיעורים ולענייני הפצה

ו/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח רא"מ אלתר שליט"א בחסידות ודרכי העבודה, ניתן לשלוח לכתובת המערכת

מכון 'תורת א"ם'

moc.liamg@115225mat

או בפקס - 8851813-770

חכם לב ייקח מצוות

בקריאה של חיבה נקרא לנהנים עצה ותושיה, ליתן יד ושותפות בהוצאות מלאכת העריכה הכתיבה וההפצה של שיעורים נכבדים אלו למען תרבה הדעת עדי יקויים **אימתי קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חוצה**

לפרטים ולהקדשה בגליון השבועי ניתן לפנות למייל המערכת

moc.liamg@115225mat

או בפקס - 8851813-770

או להשאיר הודעה בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 01

וכן ניתן להשיג את הספרים:
שיעורים בספה"ק פרי הארץ | אמצא מקום לה' - שערים לפנימיות התפילה | מלכות הוי"ה | ושאר ספרים אצל המכון בפרטים הנ"ל

עימוד ועיצוב: "**ואנוהו**" 05331.05646

ניתן לשמוע את השיעורים השבועיים גם בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5625* (או 0341105-20)

ארה"ב 6819-923-815

אירופה 48-4009-3033-44

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר שיעורי הרב שליט"א בספרי:
תורת המגיד | פרי הארץ | תומר דבורה | תניא - שער היחוד והאמונה | דעת תבונות | שפת אמת | דרך ה',
ושיעורים נוספים למועדים, ובמגוון נושאים ועניני השעה

תוכן הענינים

אברהם אבינו פרסם אלקותו יתברך לבאי עולם ..... **ג**

'הרגלתי שמך בפי הבריות ונקרא אלקי הארץ' - שהראה שאפילו בארציות יש התפשטות אלקות ..... **ד**

עצירת התפשטות המדות לקליפות יוצר את התפשטותם עוד ועוד ..... **ד**

'אברהם אבינו הוי קאים בפרשת אורחין' - היכן שהמדות יכולים לבוא לידי הפרשה והתפשטות לחיצונים ..... **ה**

"הכנסת אורחים" - המדות שנתפשטו למרחק בהתלבשות גשמיות להכניסם ולקרבם לקדושה ..... **ה**

עבודתנו בהחזרת הדברים לשורשם ..... **ה**

בכל שמונה עשרה מחברים נקודות חדשים בחזרה למקורם ..... **ו**

צמצם הקב"ה אורות בהירים בכדי שיתגלה על כל הנבראים ..... **ז**

ישנם ב' צמצומים: צמצום עבור ההכרה בה' וצמצום עבור מקום הקליפות ..... **ז**

ככל שהאדם מרחיק עצמו מהקליפות גדלה ומתרחבת הכרתו בה' ..... **ח**

עיקר בריאת העולמות שיתגלה מדת המלכות כי אין מלך בלא עם ..... **ח**

עיקר הבריאה עבור מדת המלכות הייתה אנחנו בני ישראל ..... **ח**

כל מדותיו יתברך מיוחדים בתכלית מבלי שום חילוק דרגין כלל ..... **ט**

יש אלפים ורבבות עולמות שאין להם שיעור וערך שעדיין לא נתגלו ונאצלו ..... **ט**

השגת מדת מלכותו היא ממלכותא דארעא ..... **י**

בקדימת מלכי אדום לפני מלכי ישראל יש סודות נוראים ונפלאים ..... **י**

בשביל לבוא למדת מלכותו היה נצרך לקחת רמיזא דחכמתא ממלכי אדום ..... **יא**

סוד היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן ..... **יב**

כל הקצנה מביאה לחורבן וכל בניה באה מאיזון ..... **יב**

יש סדר לניסיונות ..... **יג**

השבירה הייתה על ידי אנא אמלוך בשביל ללמוד מכך שכל הבריאה נועדה למלכותו יתברך ..... **יד**

בכל מהלך ושיטה צריך לחדד שאין העניין במהלך ובשיטה אלא בעשיית רצון ה' ..... **יד**

בניסיון העקידה בא למבחן שעבודת מדת החסד הייתה רק עבור רצון ה' ולא עבור מדת החסד ..... **יד**

טעות הקנאים שהיו בזמן חורבן הבית שקדושת בית המקדש הייתה אצלם מטרה עצמית ..... **טו**

כל המקריות ומאורעות הקורים לאיש הישראלי הכל בשביל שישיג אלקותו יתברך על ידם..... **טז**
אילו היה האדם משיג את מה שמשיג על ידי הדין מבלי הדין לא היה צריך את הדין..... **יז**
לפעמים בא לאדם סיבה ומאורע מחמת רפיונו באמונה, שעל ידי כן מתחזקת האמונה אצלו..... **יז**
האדם במיעוט הכרתו וחסרון אמונתו מביא עליו את הקשיים..... **יח**
'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך' מבלי שום סיבה צער ונזק..... **יח**
'להכרית מעיר ה' כל פועלי און' - להתעורר לה' מחמת שם הוי"ה ולא מחמת הצקות פועלי און..... **יח**
ע"י הזדככות האדם גורם שאורות העליונים לא יצטרכו להתלבש במדרגות התחתונים..... **יט**
'וירא אליו ה'' - בכל מקום שבא לראות ולשמוע נתגלה אליו הוי"ה ברוך הוא..... **כ**
'הוציא חמה מנרתיקה' - התלבשות אורות העליונים מבלי אמצעות..... **כ**
אברהם אבינו ראה את כל העולם הזה כחלום בלבד..... **כ**

פרשת וירא

'זה ה' קוינו לו'

סוד עולם השבירה ועולם התיקון והנלמד מכך לעבודת ה'

'וירא אליו ה' **באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום'** (בראשית יח, א). **פירש רש"י, 'הוציא** הקדוש ברוך הוא **חמה מנרתיקה, שלא להטריחו באורחים'. ולכאורה צריך להבין כוונתו.** לכאורה כוונת רבינו, שבשביל לא להטריחו באורחים לא נצרך לשנות בשביל כך סדרי בראשית להוציא חמה מנרתיקה, אלא ניתן לגרום בדרכי הטבע שלא יעברו האורחים בדרכים המביאות לאוהל אברהם. ויתכן שאף לולא זאת נשאלת השאלה 'לכאורה צריך להבין כוונתו', כי בכל דבר ישנו משמעות פנימית, רמיזא דחכמתא, ומה המשמעות בכך בנוגע אלינו.

והנראה דאיתא בזוהר (פ"ג קג, ב) **'אברהם אבינו עליו השלום הוי קאים בפרשת אורחין, להזמין אושפיזין',** [- היה עומד בפרשת דרכים להזמין אורחים]. ולהבין הענין, מה פנימיות ענין זה של ישיבה בפרשת דרכים להזמין אורחים.

אברהם אבינו פרסם אלקותו יתברך לבאי עולם

אשר נודע, אברהם אבינו עליו השלום היה התגלות **ראשון, שהראה לבאי עולם פרסום אלקותו, כאשר קדם לנו הדבור בשם הבחיר** (פוס קפא), וז"ל ספר הבהיר: 'אמרה מדת החסד, כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם עמד שם במקומי וישמור משמרתי', והיינו שמדת החסד תפקידה לגלות את הרבש"ע בהלבשתה, וכל ימי היות אברהם אבינו בעולם לא היה צריך את הלבשתה בשביל לגלות את הרבש"ע, כי אברהם אבינו עצמו נהפך להיות זה שמגלה את הרבש"ע בעולם על ידי מדת חסדו.

'הרגלתי שמך בפי הבריות ונקרא אלקי הארץ' - שהראה שאפילו בארציות יש התפשטות אלקות

וגם חז"ל **אמרו** (ב"ר נט, ח) **'לשעבר נקרא אלקי השמים, ועכשיו הרגלתי שמך בפי הבריות, ונקרא אלקי הארץ,** וכפשוטו היינו שגם בעולם הזה יודעים שיש קב"ה, ומבאר רבינו משמעות עמוקה יותר בכך, הנוגע לעבודת ה', **כלומר, אלקות המלובש בבחינת ארציות, אפילו שם הראה לבני אדם שיש שם התפשטות אלקות, ממדות הקדושים ז' ימי הבנין,** העולם נברא על ידי ז' המדות, שהם ז' אורות עליונים, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד, ומלכות, שהם כלי בנין הבריאה, וכל מה שיש בבריאה הכל קשור לאחד משבעת מדות אלו או לחלקם או לכולם.

והנה לרוב **התפשטותם** של המדות הקדושים, **יכול להיות התפשטות אפילו לקליפות, כאשר נודע לעומת ז' ימי הבנין לעומתם ז' הפכיים, 'זה לעומת זה עשה האלקים'** (קהלת ז יד), וישנו תערובת של טוב ורע, מול כל אהבה טובה עומדת לנגדה אהבה לא טובה, ומול כל יראה טובה עומדת לנגדה יראה לא טובה, וכו'.

וזה היה בחינת עבודת אברהם אבינו עליו השלום, שלא הניח התפשטות מדות הקדושים לקליפות, שהתפשטות מדת החסד תהיה רק למקומות שיש בהם משמעות רוחנית וגילוי כבוד ה', ומנע ובלם את התפשטות מדת החסד בהגיעה למקומות שאין בהם כבוד ה'.

עצירת התפשטות המדות לקליפות יוצר את התפשטותם עוד ועוד

ובעומק הדבר, אין אברהם אבינו עבד בשני מישורים שונים, לגלות את כבוד ה' על ידי התפשטות מדותיו הקדושים, ולמנוע את התפשטותם לקליפות, אלא עבודה אחת היא, כי דייקא על ידי שלא נותנים למדה רוחנית לבוא למקומות לא טובים ניתן לה האפשרות להתפשט ולבוא לייעדה.

וכך הוא גם אופן העבודה אצלנו, שכאשר יש התגלות של איזושהי מדה היא יכולה לבוא למקומות לא טובים, ולדוגמא, כאשר יורד לעולם גילוי אהבת ה' היא יכולה לבוא למקומות לא טובים, ואם נעשה כן חלילה, ואנשים חוטאים על ידי אהבה לא טובה, או שמשתמשים עם מידת האהבה לצורכיהם האישיים, אזי נצרך לעצור ולמנוע את שפע האהבה, נמצא שהתפשטות המידה בקליפות גורם למניעת התפשטות המדה. אבל כאשר ישנם יהודים האחראים ודואגים שגילוי האהבה יבוא רק לכך שבני ישראל ישמרו יותר את התורה והמצוות, שיהיו יותר מחוברים לה', שיתגלה כבוד ה' יותר בעולם, אזי מדת החסד יכולה להתפשט עוד ועוד מבלי סיבה למנעה.

וזהו שייכות התפשטות מדת החסד על ידי אברהם אבינו, ומניעתה להתפשט לקליפות גם היה על ידו, כי יכולת מדת החסד להתפשט עוד ועוד על ידי אברהם אבינו, נעשה על ידי עבודתו לגלות את ה' גם בתוך הארציות, שלא יהיה תערובת טוב ורע אפילו בארציות, שממילא מדת החסד הייתה יכולה להתפשט עוד ועוד.

'אברהם אבינו הוי קאים בפרשת אורחין' - היכן שהמדות יכולים לבוא לידי הפרשה והתפשטות לחיצונים

ואפשר לרמוז בדברי הזוהר 'דהוי קאים בפרשת אורחין', דהיינו במקום התפשטות מדות הקדושים, שיוכלון לבא לידי הפרשה ולהתפשט לחיצונים, שיכולים המדות לבוא למקום התרחקות ממקורם, תמן הוי קאים, שם אברהם אבינו עמד ולא הניח לידי הפרשה ולהתפשט לחיצונים, אברהם אבינו מדה את המדות הקדושות מלהתפשט למדות גשמיות של עולם הזה, כי אם תיכף העלה אל השורש.

"הכנסת אורחים" - המדות שנתפשטו למרחק בהתלבשות גשמיות להכניסם ולקרבם לקדושה

וזה נקרא "הכנסת אורחים", היינו התפשטות אורות עליונים, שנשתלשלו ממקום גבוה למקום הנמוך **וכמבואר**, **ואיש המשכיל המעלה ומגביה אותם למקומם הרמתה**, **נקרא "הכנסת אורחים"**, **מה שהיה תחלה מרוחק מאתו יתברך בהתלבשות גשמיות כזה במקום הנמוך**, **מקרבם אל הקדושה**.

לפעמים כאשר שומעים "מילים גבוהות" זה יוצר ריחוק אצלנו מכך, ונבאר זאת בפשטות, אברהם אבינו עשה אוהל עם ד' פתחים באמצע המדבר, ונתן לכל עובר ושב לאכול ולשתות, בדרך הטבע אדם שלפתע באמצע המדבר מקבל אוכל ושתיה זה מביא לו להנאה מתאוות העולם, אבל אברהם אבינו לא נתן לכך, כאשר באו לקחת וליהנות מהבלי העולם מבלי תכלית, לקחת את מדת האהבה והנתינה בצורה מנותקת, בעבור האדם, מנע זאת אברהם אבינו וקירב את אהבה זו לתכליתה, שיבואו על ידה לדעת את ה' ולהודות לו ולברכו, שיכירו שהכל מאתו יתברך ויברכו לו. ובכך נעשה שאותה מדת החסד שיצאה להתפשט ולהתלבש בגשמיות חזרה ונכנסה בחזרה לקדושה.

עבודתנו בהחזרת הדברים לשורשם

ועבודה זו לא שייכת רק לאברהם אבינו, אלא אף לנו, הוא פתח ויצר ובנה את כך, ועל ידי זה ביכולתנו לעבוד אף עבודה זו. וכשם שהלוקח יהודי ששערות ראשו ארוכות, מנותק ומרוחק מחיי תורה ומצוות, שאינו יודע אפילו לומר שמע ישראל, ומכניסו לביתו מאכילו

ומשקהו ומלמדו בתחילה לומר שמע ישראל, עד שלבסוף נעשה על ידו שומר תורה ומצוות. זהו קירוב עצום ונפלא. כמו כן כל פעם שאנו מונעים מאחת מהמידות להתפשט להבלי עולם הזה, אנו עושים פעולת קירוב זה, אנו לוקחים את מדת החסד הקדושה, שהיא כמין "נשמה" ודבר רוחני שירדה לעולם והתלבשה ב"שער ארוך", בשייכות לעולם הזה, כאשר אנו מחברים אותה למקורה, שתהיה רק לתכליתה, עשינו לה "קירוב" בחזרה לשורשה.

בכל שמונה עשרה מחברים נקודות חדשים בחזרה למקורם

'כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה' (ברכות מג, ע"ב ופ"ח ריש ח), שצריך לומר בכל ברכה את תיבות מלך העולם. והקשו הראשונים (ברכות שם, ועוד) למה בברכת האבות שבשמונה עשרה אין מזכירים 'מלך העולם', וכתב בדעת זקנים (בראשית כד ג), וז"ל: 'מטעם זה ליכא מלכות בברכה ראשונה של שמונה עשרה, דלא שייך לומר [מלך העולם] אלקי אברהם, כי בפרק שהתחיל להיות אלקי אברהם עדיין לא היה על כל העולם', עכ"ל.

נשאלת השאלה, אמנם בימים ההם, לפני עבודתו של אברהם אבינו עדיין לא התגלה האלוקות בתוך הארציות, ולא היה ניתן לומר מלך העולם, אבל כאשר נעמדים אנו בזמן הזה בתפלת שמונה עשרה, אנו כבר זמן רב אחרי עבודתו של אברהם אבינו, וכבר אלפי שנים הקב"ה כבר מלך העולם, ואם כן למה אנו איננו אומרים מלך העולם.

אלא, שבכל שמונה עשרה ישנה המשכה חדשה, נקודה מסוימת שעד שמונה עשרה זה הייתה מנותקת מה' מתחברת לה' בתפלה זו, נקודת דעת שהייתה מנותקת מכך ש'אתה חונן לאדם דעת', נקודות של רפואה וברכת השנים שהיו מנותקים מרופא חולי עמו ישראל ומ-מברך השנים, וכו', מתחברים לה' בכל שמונה עשרה, ואכן בסיום שמונה עשרה אנו מחברים את הכל לה', 'ברכנו אבינו כולנו באור פניך וכו' נתת לנו ה' אלקינו וכו' וכל טוב', אבל בתחילת שמונה עשרה מתחילים שוב בבחינת אלקי אברהם, שעדיין איננו מלך על כל העולם. ובכל שמונה עשרה ושמונה עשרה מחברים עוד נקודה חדשה שיתחיל להתגלות בה אלוקות, אלקי אברהם, וכל אחד בפרטיו מחבר את נקודות חלקו ופינתו בחזרה למקורם, שיתגלה בהם כבוד ה'.

כל אחד מוזמן לעשות "הכנסת אורחים", לחבר כל מעשה וכל דבר שרואה בעולם לרבש"ע, ובזה הרי הוא לוקח אורות עליונים שירדו והתפשטו לעולם הזה ומחברם בחזרה למקורם.

וזה נכלל ב'אמר הקדוש ברוך הוא, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו, כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם' (ברכות ח.), שכאשר מתעסק לגמול חסד עם אור רוחני שירד לעולם והתנתק ממקורו להיות גשמי, ומרימו ומחברו בחזרה לעבודת ה', הרי זה ממש 'כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם'. והרי כל אחד היה שש ושמח לתת לחוזר מן השביה אוכל ושתיה בדרכו בחזרה לביתו, כל הזמן אנו פועלים זאת, לוקחים ניצוצות רוחניים שירדו לשבי בגשמיות ומחזירים אותם לביתם, לחיבור לה', זהו עבודת הכנסת אורחים ברוחניות.

צמצם הקב"ה אורות בהירים בכדי שיתגלה על כל הנבראים

וכבר נודע, אשר לסיבה זאת צימצם הקדוש ברוך הוא אורות בהירים, וברא כל העולם ומלואה, בגין שיתפשט נהורא על כל הנבראים. כי קודם השתלשלותם ממקומם הרמה, לית מחשבה תפיסה ביה כלל, לעוצם בהירותו, כי אם באמצעות התלבשות המדריגות, המה מדותיו הקדושים. זהו אחד מהיסודות שרבינו על כך רבות, וכבר כתבו כן הקדמונים, שלית מחשבה תפיסא ביה בקב"ה, כי הוא בלי שום גבול ואדם מוגבל אין ביכולתו לתפוס בלי גבול. והאמת היא, שאפילו במה שה' צמצם את עצמו גם כן יש לנו רק תפיסא קטנה וקלושה בלבד, וגם זאת רק אחרי צמצומים רבים, שהרי מובן לכל שלא ניתן להסביר יסוד עמוק לילד בן שנה, ואפילו עם ילד בן חמש ניתן לומר רק חצי תיבה ואפס קצהו בלבד שיידע שיש כזה דבר מושג רוחני, וצריך לצמצם את המושג הרוחני בתכלית בכדי שיהיה לו שייכות לכך, כן ויותר מכן בכדי שיהיה לנו איזושהי שייכות לאלוקות, צמצם הקב"ה אורות רוחניים בצמצומים רבים, וזה כל ענין הספירות בכדי שיוכל להיות לבני האדם איזשהו תפיסה ונקודת אחיזה בה'.

ישנם ב' צמצומים: צמצום עבור ההכרה בה' וצמצום עבור מקום הקליפות

בנוסף לצמצום עבור שיהיה לבני אדם הכרה באלוקות, עשה הקב"ה צמצום נוסף בכדי שיבוא אורו עד למקום ומצב הקליפות, והיה ניתן לעשות רק את הצמצום בכדי שיהיה לבני אדם הכרה באלוקות מבלי שיהיה מקום לקליפות, שיהיה לאדם הבנה והכרה באלוקות ויישאר כל הזמן מחובר לה', וכל הצמצום הנוסף שיהיה קליפות זהו בשביל שיהיה בחירה, ושלא יהיה השכר כנהמא דכיסופא.

ועבודתנו לצאת מהצמצום של מצב הקליפות, שלא נהיה במצב המסתיר לגמרי על ה', לעצור ולמנוע את

צמצום זה, ולהישאר במצב של הצמצום שעבור ההכרה בה' בלבד, שיהיה לנו שייכות לרבש"ע בכל עת ובכל דבר.

ככל שהאדם מרחיק עצמו מהקליפות גדלה ומתרחבת הכרתו בה'

וככל שהאדם מתקדם בעבודתו, ומנותק יותר ממקום ומצב הקליפות, יש לו שייכות גבוהה ועמוקה יותר בהכרה בה', שנגלה לו יותר כבוד ה'. כשם שמובן לכל, שלא ניתן לבאר לבעל תשובה בתחילת דרכו את עבודת הדביקות, אלא בתחילה צריך הוא לעבוד את ה' בפשטות ממש, באמונה בשכר ועונש בתמימות וכו', ורק כחלוף שנים רבות יוכל להתקדם עוד. על דרך זה אצל כל אחד, עבודת חיבור הדברים בחזרה למקורם, יש בכך מדרגות רבות זו על גבי זו, לדעת שהכל מה', לחיות זאת, ועומקים רבים הרבה הרבה מעבר לכך, וככל שהאדם מתקדם בעבודת ה' נקודת הצמצום משתנית אצלו בתפיסתו ובמוחו.

ואבאר פסוק בפרשת וישלח (בראשית לו, לא) 'ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, לפני מלוך מלך לבני ישראל'. נראה בהקדם הגמרא (ברכות נח, ב) 'אמר רבי יוחנן לעולם ישתדל אדם לצאת לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אמרו, אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם, שאם יזכה יכחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם'. ומבאר רבינו ענין זה בעומק.

עיקר בריאת העולמות שיתגלה מדת המלכות כי אין מלך בלא עם

כי נודע, **שעיקר בריאת העולמות שיתגלה מדות המלכות, על שם הכתוב** (תהלים קמה, יג) 'מלכותך מלכות כל עולמים', **כי 'אין מלך בלא עם'** (פדר"מ פ"ג), ונתבאר במ"א בהרחבה ענין המהלכים והטעמים השונים לבריאה, בכדי שיכירו בו, כי אין מלך בלא עם, בכדי שלא יהיה נהמא דכיסופא, ועוד, ואכ"מ, **ולא היה באפשרי לתאר מדת המלכות בעצמותו, כלתי בריאות מדרגות התחתונים.**

עיקר הבריאה עבור מדת המלכות הייתה אנחנו בני ישראל

ובכללם, בתוך סיבת בריאת העולמות לגילוי מדת המלכות, **עיקר שעלה ברצונו הפשוט אנחנו בני ישראל, שצפה בקדמת מחשבתו השעשועים שיקבל מנשמות הצדיקים,** וזהו המבואר במדרש (בר"ר ח ז) "עם המלך במלאכתו ישבו שם' (דברי הימים ב' ד נג), עם המלך מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ישבו נפשות של צדיקים שבהן נמלך הקדוש ב"ה וברא את העולם', דהיינו שצפה בשעשועים שיקבל מעבודת הצדיקים בעתיד, **ולכן צמצם בהירות אורותיו הקדושים באמצעות התלבשות, בכדי שכל אחד ואחד מישראל**

כפי אחיזת נשמתו בשורשו, אם בא לראות ולהשיג בחינת אלקותו, יתכן לתפום אפם קצת כפי אחיזת נשמתו, שכל אחד לפי רמת השגתו יוכל להשיג איזשהו נקודה ברוחניות, כל אחד לפי מקומו בעבודה.

כל מדותיו יתברך מיוחדים בתכלית מבלי שום חילוק דרגין כלל

ואף גם זאת, אינו כי אם ממחשבה קדומה הבאה לבחינת אצילות מאתו יתברך, חוץ מכך שאין שום דבר מנותק מאתו יתברך, והכל מאוחד עמו, כמו כן ישנו דרגא נעלית יותר באחדותו יתברך, שכל מדותיו מיוחדים עמו מבלי שום התחלקות, וגם כל מה שנצטמצם איננו מנותק מלפני הצמצום ח"ו. וכפי שהאריך לבאר זאת בעל התניא בשער הייחוד והאמונה, ובהרחבה יותר פי כמה וכמה נתבאר בספר שערי היחוד והאמונה של תלמידו הרה"ק מסטרעשליא זצ"ל, שכל מהות ספרו לבאר ולקרב אל השכל את כך שכל החילוקי דרגין מיוחדים בתכלית באחדותו יתברך מבלי שום התחלקות, וכמו כן מדת מלכותו אינה ענין בפני עצמה אלא מאוחדת עמו יתברך בתכלית, מבלי שום חילוקי דרגין ושום פרטים. וענין זה קשה מאד להחיל ולתפוס בשכלנו, כי אנו תופסים כל דבר דווקא על ידי פרטיו ופרטי פרטיו, וזהו הלימודים העמוקים באחדותו יתברך.

וזהו חידוש קבלת הרש"ש שהוסיף הרבה כוונות בכל מצוה ומצוה, ולמשל בכוונות נענוע הלולב, יש לה את עניינה הפרטי, כוונת 'אני והו הושיעה נא' המבוארת בחז"ל (ע' סוכה מה.), ושאר שמות של כוונת המוחין המבואר מהאר"י, ובסידור הרש"ש מוסיף עוד כוונות ושמות בכדי לחבר עבודה זו עד לאחדות האחת, עד לרבש"ע עצמו, שעבור כך אין מספיק לכוון שמות מצוה הפרטית אלא לכוון עוד שמות רבים. ואנו איננו מכוונים שמות, אבל נוגע אלינו ענין זה בעבודה, כמבואר בכל ספרי החסידות איך שהכל מאוחד בתכלית ואין שום פירוד והתחלקות, והכל נקודת אחדות אחת של גילוי ה'.

יש אלפים ורבבות עולמות שאין להם שיעור וערך שעדיין לא נתגלו ונאצלו

ובאמת נודע מספרים, שיש כמה וכמה **אלפים ורבבות עולמות, שאין להם שיעור וערך אשר עדיין לא נתגלו ונאצלו**, אנו יודעים שישנם ד' עולמות, אצילות בריאה יצירה ועשיה, אבל האמת היא שלמעלה מהאצילות ישנם הרבה יותר עולמות, ובקבלת מהר"י סרוג המופיעה בספרי קודש מבואר שישנם עולמות אין קץ, [ואף בכתבי האר"י ממהרח"ו מרומז במקום אחד ענין עולמות אין קץ], וביאר מהר"י סרוג סוד עולם המלבוש, וישנם

עולמות נעלים יותר שאיננו יודעים אפילו להגדיר את שמותם. והאמת שאנו איננו משיגים אפילו את עולם העשיה, אבל צריכים לדעת שיש הרבה מעבר לכך.

כי כל מה שלמעלה מבחינת מחשבה הנאצלה לבריאות העולמות, אין רעיון ומחשבה תפיסה ביה כלל כלל לא, אין בזה שום תפיסא, לכן אין אנו מדברים על כך כלל, שישנם עולמות שמדברים שם בהשאלה, שיש אחיזה כלשהי בכך, ובועלמות אלו אפילו בהשאלה איננו יכולים לדבר, **ואפילו מלאכי השרת.**

אמנם עיקר **התפשטות השגתו היא מדות מלכות**, אנו יכולים לקבל רק מדת מלכותו, וזהו חשיבות עבודת האמונה פשוטה, וקבלת עול מלכות שמים, ועבודת התפלה, שכל אלו הינם יסודות פשוטים השייכים למדת המלכות, שדרכם ממליכים את ה' למלך על העולם.

השגת מדת מלכותו היא ממלכותא דארעא

ובמה יתכן לו **לאדם להשיג מדות המלכות**, בשביל להבין מעט מה זה מלוכתו יתברך, **ביאר רב ששת בגמרא** (ברכות נח, ב) **'מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא'**, שהמלוכה בארץ שורשה במלוכה העליונה, ולכן נצרך להבין את המלכות שבארץ, יש לכוין בדבריו, שזה תולה בזה, **מחמת התפשטות והתלבשות מדות מלכות העליונה בבחינת מדריגות מלכותא דארעא, אנו יכולין להשיג ולתפוס קצת עוצם הכרת מלכותו יתברך.** ולכן כפי שאנו ראים את הנהגת המלכות בעולם אנו יכולים לדעת את הקורה במדת המלכות העליונה, ועל דרך הכתוב בדברות שלמה (פר' פקודי) להרה"ק ר' שלמה לאצקער זי"ע על מלחמת רוסיה ואוקראינה שהיתה בזמנו, וז"ל: 'בראותינו מלכיות מתגרין ורוצים להגדיל מלכותם, נבין שאז העת עת רצון למדת מלכות, ורוצה שיהיה לה עליה כביכול, ולכן נתראה למטה אפילו במדת מלכות של אומות העולם, ולכן עלינו להכין עצמינו בעת רצון הזאת ולעשות תשובה שלימה, וז"ש אם ראית שהמלכיות מתגרין תצפי [לרגלו של משיח] כו' (נר"ר מג ד), ר"ל תצפה ותבקש מהשי"ת ב"ה על זה ותעשה תשובה שלימה על זה'. עכ"ל.

בקדימת מלכי אדום לפני מלכי ישראל יש סודות נוראים ונפלאים

וזה סיבת קדימת מלכי אדום אשר מלכו לפני מלכי ישראל, הגם שיש בזה סודות נוראים ונפלאים להמבין בספרים, כמבואר בתורת הקבלה שכל סוד עולם השבירה ועולם התיקון כתוב בפרשה זו, וזהו אחד מהסודות הגדולים, וכל מה שאנו עושים ומתקנים בבריאה הכל מרומז בסתר בפרשה זאת, שבו כתוב ז' מלכים שמתו הרומז לעולם השבירה,

והמלך השמיני שבו לא כתוב מיתה רומז לעולם התיקון.

וכמו שכתב בשומר אמונים הקדמון (פוף יט), וז"ל: 'הסיפור הכתוב בתורה, עם היות שאותו סיפור הוא אמיתי ואינו יוצא מידי פשוטו, מכל מקום אין כוונת השי"ת לכתוב דברי הימים בתורתו הקדושה חס וחלילה, [בפרט שאין נוגע זאת לכאורה בשביל 'כח מעשיו הגיד לעמו', שבשביל כך די לדעת את מה שארע לאברהם יצחק ויעקב, ומה נפקא מינה בכך שמלכו מלכים בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, ובפרט פירוש מניינם ושמותם, שלכאורה גם אם היו מלכי אדום היו חיים כיום לא היה נוגע לדעת זאת על פי פשוטו], אבל עצם הכוונה להלביש באותו סיפור איזה סוד מסודות המציאות. דרך משל, פרשת 'ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום' וגו', ודאי המעשה שהיה כך היה, אבל נכתב בתורה להלביש בו סודות עולם התוהו. ולהיות שעצם הכוונה היא הסודות, לכן בא הסיפור בפרטים שונים, כגון שבקצתם נאמר ושם עירו, ובקצתם בלתי זה אלא פלוני מבצרה, ומארץ התימני, ובקצתם לא נזכר שם מקומו כלל, וכן בקצתם נזכר שם אביהם ובאחרים שמם לבד, וכן האחרון נזכרה אשתו ולא באחרים, ועוד שינויים אחרים, שלענין הסיפור לא מעלין ולא מורידין, ולענין הסוד יש בו דברים מופלאים, כנודע מספרי מרן האר"י זלה"ה', עכ"ל.

בשביל לבוא למדת מלכותו היה נצרך לקחת רמיזא דחכמתא ממלכי אדום

עם כל זה שערי תורה לא ננעלו בפנינו, ורמוז בזה דבר מה שניתן לנו להבין, **כי באמת קבלת השפעה הנשפע למלכי ישראל נמשך ממדות המלכות העליונה, וכיון שעדיין לא היה התלבשות מדות מלכות בצימצום מדריגה התחתונה, ממילא ואדם אין להשיג מדת מלכותו. מה שאין כן אחר שמלכו המלכים בארץ אדום, לקחו עם קרובו ישראל רמיזא דחכמתא, להשיג מלכותו יתברך באמצעות התלבשות מלכי אדום, שזה עיקר תכלית המכוון בבריאות העולם בשביל ישראל אם זכו וניתנה להם המלוכה.** בשביל שכלל ישראל יוכלו להבין מהי מדת מלכותו יתברך היה נצרך שיהיה מלכותא דארעא מקודם, שיהיה מושג של מלכות בעולם, ומכך ילמדו רמיזא דחכמתא מהי מדת מלכותו יתברך, לכן לפני מלך מלך לבני ישראל מלכו מלכים בארץ אדום.

וזהו 'ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום', כלומר זה הוא סיבת מלכותם - 'לפני מלך מלך לבני ישראל', אשר עדיין לא היה בחינות התגלות מלכות עליונה לבני ישראל, וזאת הגורמת קדימתם, בכדי שאנחנו ישראל יוכלון אחר כך לקבל מדות

מלכותו בשלימות, וכמאמר רב ששת 'מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא', שבאמת זה תולה בזה וכמדובר.

ועדיין צ"ב, שלכאורה כבר היה מושג מלכות בעולם מלפני כן, ככתוב אצל נמרוד 'ותהי ראשית ממלכתו' (בראשית י י), ומלחמת ארבעה מלכים את החמשה, שכתובים לפני מלכי אדום. ועל דרך הפשט, אולי י"ל שבמלכות אדום היה מעלה מיוחדת במלכותם ומצורת מלכותם היה ניתן ללמוד יותר למלכותא דרקיעא. אולם עדיין צ"ב למה היה צריך מלכים רבים כל כך, ולמה נצרך לכתוב את כל פרטי שמותיהם ומקומותיהם וכו', שבוודאי נכתב זאת בשביל שנוכל ללמוד רמיזא דחכמתא מכל פרטים אלו.

ונראה שגנוז בדברי רבינו נקודה עמוקה מאד, ודברי רבינו מבארים פרט בתוך כל הסודות העמוקים הרמוזים בפרשת מלכי אדום, ונקדים מתחילה את כלליות סוד עולם השבירה ועולם התיקון, ולאחר מכן נבאר בס"ד את הנקודה המתבארת בדברי רבינו.

סוד היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן

כתוב במדרש (בר"ר ג ז) שבתחילה היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן, ומבואר בספרי הקבלה והחסידות על כך, שבתחילה נברא עולם השבירה שהוא עולם הקלקול, ולאחר מכן נברא עולם התיקון, ומבואר בעץ חיים שבעולם השבירה, מדת החסד אמרה אנא אמלוך לבדי, שיהיה רק חסד בקיצוניות מבלי שום מדה אחרת, ולכן נפלה ונשברה, ועל דרך זה מדת הגבורה שבאה לאחריה אמרה אנא אמלוך לבדי, שיהיה רק גבורה בקיצוניות מבלי שום מדה אחרת, ולכן נפלה ונשברה, ועד"ז שאר המדות.

כל הקצנה מביאה לחורבן וכל בניה באה מאיזון

וביאור הדברים, כשם שבגשמיות לא יתכן שיהיה רק מדת החסד, אם יירד גשם כל הזמן כל כדור הארץ יטבע וימחק במבול, ותינוק שיאביסו אותו במאכלים בלי מדה ומשורה ימות מחנק רח"ל, וכמו כן בהיפך לא יתכן שיהיה רק מדת הגבורה, אם יהיה יובש בעולם הכל יתייבש ולא יהיה קיום לעולם. כמו כן כאשר מדת החסד היתה לבדה וכל מדה אחרת היתה לבדה הרי זה מביא לחורבן וקלקול. וכפי שרואים במוחש שכל יסודות הקלקול שבעולם באים ממדה העוברת את גבולה, ממדת החסד שמעבר למדה, שלא כפי כללי התורה, ומבלי הגבלה ושילוב עם מדת הגבורה, נגרם קלקול, שנותנים שפע גם לפושעים ולרוצחים שפלים, וכמו כן ממדת הגבורה הבלתי נשלטת, יוצא רק כעסים ומריבות וחורבן רח"ל. ועל דרך זה כל שאר המדות

כאשר עברו את מידתם, מהמותרות שלהם נהיה שבירה מבלי קיום לעולם. ומכך שכל שבעת המדות הלכו בקיצוניות שכל אחד מהם אמר שרק הוא יהיה, 'אנא אמלוך' לבדי, נוצר חורבן מוחלט של שבעת המדות.

לאחר מכן ברא ה' את עולם התיקון שכל בסיסו הוא איזון, שבה לומד האדם לקחת שני הפכים יחד, קצת מזה וקצת מזה, וזהו ענין שם מ"ה שעניינו ביטול, ולכן אדם בגימטריא מ"ה, וכל גוף האדם בנוי על איזון, שהקב"ה טבע שכח האיזון הינו אחד הדברים המרכזיים ביותר בגוף האדם, כח ההליכה וכח העמידה תלויים בכח האיזון, מי שאין לו שיווי משקל נופל, וגם כח הדיבור ועוד כוחות בנויים על כח האיזון. ורואים במוחש שכל מהות האדם בנויה על איזון, הן מציאותו הגופנית והן מציאותו הנפשית, כל כוח האדם זה כוח האיזון שבו, מאזן הדם שלא יהיה לחץ מידי ולא לא לחץ מידי, הסוכר שלא יהיה גבוה מידי ולא נמוך מידי, החלבונים והמלח וכו', וכאשר משתבש האיזון שביניהם משתבש האדם גופנית ונפשית רח"ל. ולא לחינם עשה ה' כן, אלא ללמדנו שכן הוא גם בעבודת ה', שהאדם הינו תערובת של הרבה מידות, וצריך תמיד לאזן ביניהם, ואם מקצין באחד מהם הרי זו סכנה רוחנית.

ומבואר בספרים הקדושים שכל הניסיונות העוברים על האדם הכל בא מאותם ניצוצות שנפלו ונשברו בעולם השבירה, ובאים על האדם בכדי שיתקנם. והיינו, שכל ניסיון עניינו לקיחת מדה מסוימת בקיצוניות, מעבר לנצרך, אהבה בלתי ראויה הבוערת באדם, או גבורה בלתי ראויה הגורמת לאדם להקפיד ולכעוס, או לקפוץ ידו מלתת צדקה, ובאים לאדם בכדי לתקנם, כי האדם הוא "מכונה" המתקנת את השבירה, שיש לו כוח לקחת דברים בלתי מאוזנים ולאזנם, לדעת מה לעשות ומה לא, וכאשר האדם אכן מאזן זאת הרי הוא מחבר בחזרה את אותם המידות שנפלו ונשברו לשורשם. ועל דרך זה כל המידות באים לאדם לתקנם.

יש סדר לניסיונות

ויתכן שאף יש את סדר המידות בסדר ניסיונות הבאים על האדם, שמתחילה באה מדת חסד בלתי מאוזנת ולאחר מכן מדת הגבורה וכו', וסמך לדבר מפתגם בעל התניא שביאר את מאמר העולם שאחר שריפה מתעשרים, שזהו לפי סדר הספירות, שאחרי מדת הגבורה באה מדת התפארת שממנה ישנם רחמים גדולים ולכן באה העשירות, [ואין צריך האדם להתעסק בכך ולחפש היכן הוא אוחז, כשם שאין הוא צריך לחפש אחרי שריפה היכן העשירות, אלא יש לנו לדעת שישנו סדר פנימי ונסתר בכל הניסיונות, הן בניסיונות פרטיים של

האדם הפרטי, והן בניסיונות הציבוריים]. ובכל עבודה ועבודה מתקן האדם עוד ועוד שברים מעולם השבירה, בבית חרושת של הנבראים נתקן בכל עת עוד ועוד חלקים מעולם השבירה, ולכן כל הזמן יש לאדם עליות וירידות, שזה כל עבודתנו בעולם הזה.

השבירה הייתה על ידי אנא אמלוך בשביל ללמוד מכך שכל הבריאה נועדה למלכותו יתברך

ולאשר הגענו עד הלום, י"ל, שניתן לשלב את יסוד דברי רבינו בתוך סוד עולם השבירה והתיקון. שלכאורה מה היה נצרך בשביל השבירה את הסדר של 'אנא אמלוך', לכאורה רק לבניה יש סדר ואילו אין סדר לשבירה, לשבור כלי ניתן בלי ללמוד מאומה, וכמו כן לשבור בחור ניתן במהירות, בשונה מבניה הלוקחת זמן ונצרכת מחשבה, ואם כן למה סדר עולם השבירה היה על ידי סדר שכל מדה אמרה 'אנא אמלוך'.

אלא, על כך מבואר יסודו של רבינו, שהאמת היא שהעולם נברא בשביל גילוי מדת המלוכה, שיהיה אמתיות ענין 'אנא אמלוך', שיהיה ה' מלך לבדו, וכאשר כל מדה לקחה את ה'אנא אמלוך' למקום לא נכון, ל'אנא אמלוך' עצמי, זהו השבירה. וממנו נלמד, שהתיקון הוא ה'אנא אמלוך' האמתי, והוא שנחפש בכל עת 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', שזהו הכוח ה"גמיש" שביכולתו לחבר כל ההפכים, לעשות כל פעם מה שנצרך. ומה'אנא אמלוך' של כל מדה מעולם השבירה, למדים אנו שהעולם נברא עבור מדת מלכותו יתברך, שכל מה שהיה בעולם השבירה ענין אנא אמלוך זהו בשביל ללמדנו את כך גופא שכל העולם נברא בשביל המלוכה.

בכל מהלך ושיטה צריך לחדד שאין העניין במהלך ובשיטה אלא בעשיית רצון ה'

וממנו נלמד, שכל המכריז על שיטתו שרק היא השיטה היחידה הנכונה בעבודת ה', אם זו שיטה פלונית בחסידות אם זו שיטה אלמונית במוסר וכדומה, זהו חסרון של 'אנא אמלוך' ובסופו בא לשבירה וקלקול. אלא כל שיטה וכל אדם צריך לעבוד את ה' בבחינת 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', לעשות את רצון ה' באותו רגע, שזהו עולם התיקון, שרגע רוצה ה' כך ורגע לאחר מכן רוצה ה' בהיפך.

בניסיון העקידה בא למבחן שעבודת מדת החסד הייתה רק עבור רצון ה' ולא עבור מדת החסד

ועבודה זו התחילה בעבודתו של אברהם אבינו, שאף שעבד את ה' במדת החסד, עד שהחסד מתגלגל בעולם

בשבילו (נר"ל ס ג), לא הלך עם מדת החסד בקיצוניות, ולא היה 'אנא אמלוך' של מדת החסד, שלכן בבא ניסיון העקדה, לעקוד את בנו יחידו, שלא ניתן לעשות כזאת על ידי מדת החסד, באותו הרגע עמד אברהם אבינו בניסיון וכבש את רחמיו לעשות רצונו יתברך בלבב שלם, ובכך דייקא בא לשלימות מדת החסד, שבזה נתחדד שכל עבודתו במדת החסד היה רק ל'לעשות רצונך אלקי חפצתי'.

וכך כל אחד ואחד, אף שיש לו מהלך ודרך מסוימת ברוחניות, צריך הוא לחדד לעצמו בכל עת שאין ענינו במהלך ודרך זו, אלא 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', 'אני נבראתי לשמש את קוני', ומהלך ודרך זו מסייעים לי לעשות רצונו, ואילו יהיה רצונו יתברך רגע אחד להיפך, מיד אשנה את ממהלכי ודרכי. כי אי אפשר לעבוד על כך בהגיע עת הניסיון, אלא נצרך כל החיים לחדד זאת בכדי לעמוד בשעת ניסיון כזה.

וכמו כן אברהם אבינו עמד בניסיון העקידה, על ידי שכל פעם שעבד במדת החסד, עשה זאת לא בשביל לעשות חסד אלא בשביל לעשות רצון קונו בהתלבשות מדת החסד, ועל ידי זה כאשר בא ניסיון העקידה כבש רחמיו לעשות רצונו יתברך בלבב שלם.

טעות הקנאים שהיו בזמן חורבן הבית שקדושת בית המקדש הייתה אצלם מטרה עצמית

בגמרא (גיטין נו.) מבואר שדעת רבי יוחנן בן זכאי הייתה לעשות שלום עם הרומיים, אולם הבריונים ובראשם אבא סיקרא נחלקו עליו שצריך להילחם עמהם, ולפני הרבה שנים קראתי בתשעה באב בספרי קורות דברי אותם הימים שהיה עוד קבוצה נוספת של קנאים, שרבי יוחנן בן זכאי לא ביקש מהם שלא יחריבו את בית המקדש, רק 'תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק' (שם עמוד ג'), ואילו הקנאים שבאותם הימים אמרו שמוכרחים למסור נפש עבור בית המקדש שלא יחרב.

כשהתבוננתי בכך, ניסיתי להעמיד את עצמי בסיטואציה הזו, כאילו אני חי באותם הימים ולנגדי שלש קבוצות, חבורת רבי יוחנן בן זכאי חבורת אבא סיקרא וחבורת הקנאים, וחשבתי שלאבא סיקרא לא הייתי הולך, הרי הם הלכו בקיצוניות ושרפו את האוצרות שהיו (שם עמוד ב), [עכ"פ כך דמיינתי לעצמי], אבל לכאורה ראש הקנאים שנלחם עם רבי יוחנן בן זכאי היה יהודי עם זקן גדול ובדרשתו הלהיב את הציבור בדברים של טעם, שלא יתכן לוותר על בית המקדש, ובשביל כך צריך להילחם עד מוות, וחשבתי לעצמי איך הייתי יודע לילך

אחרי רבי יוחנן בן זכאי ולא להיגרר אחר ראש הקנאים.

ובשהמשכתי להתבונן בזה יותר לעומק, הגעתי לתובנה עמוקה, שמי שמחליט שבית המקדש הוא דבר קדוש בכל מחיר, זה גופא קיצוניות וחסרון בעבודת ה', כי אם יודעים שכל קדושת בית המקדש ושמירתו הוא רק עבור רצון ה' יודעים שיתכן שרצון ה' חלילה להחריב ביתו. ובשעת ניסיון קשה באמת מאד לדעת מהי רצון ה', וצריך הרבה תפלות ותחנונים מלפניו יתברך לדעת מהי רצונו, ובמשך החיים יש כל מיני סיטואציות שמוכרח האדם להתבלבל, אבל המוכנות שיש לאדם לעשות רצון ה', היא מסייעת לו לעמוד בניסיונות אלו, ולילך אחר גדולי ישראל האמתיים.

ובשפת אמת (סוכות תרל"ז) מבואר שאפילו בגן עדן ניתן לטעות, וז"ל: 'יש בגן הרבה דרכים ובעל הגן יודע אורח חיים שבגן וכו', שמי שהוא בר דעת אין לו לשמוח בכל מיני אילנות ובשמים שבגן המלך, רק לתת לב אל המלך שזכה להתארח בגן המלך', עכ"ל. זאת אומרת, שיהודי כבר בא לגן עדן, ועדיין 'יש בגן הרבה דרכים', כל אחד ואחד לפי השגתו בגן עדן, אחד רוצה קוגעל, אחד רוצה תזמורת, אחד רוצה "בארדנדז'עס", ואפילו ברוחניות יש מי שרוצה רוחניות, אבל צריך 'רק לתת לב אל המלך שזכה להתארח בן המלך', ורק מי שבמשך חייו בעולם הזה הרגיל עצמו לחפש את ה', לעשות רצון אלוקיו, 'אשרי כל חוכי לו', יזכה גם בגן עדן לבוא להּ'. 'ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו', רק על ידי התקוה והחיפוש של ה' בעולם הזה נאמר ביום ההוא הנה אלקינו זה.

כל המקריות ומאורעות הקורים לאיש הישראלי הכל בשביל שישיג אלקותו יתברך על ידם

והנה מי שחלק לו אלקים בבינה, יכול לדעת שאפילו עתה בדור הזה, ועד ביאת הגואל, עדיין לא פסק אותו הענין שעלה ברצונו הקדומה, להראות באמצעות מלכות המלכים שמלכו בארץ אדום, לפני מלוך מלכות ישראל.

ומכאן סיבת כל המקריות ומאורעות הקורים **לאיש הישראלי**, ומכלל זה **לפעמים שעומדים אנשים רעים**, הרוצים לקחת תקציבים, או לעשות כך או כך, הכל **הוא** רק **שישינו אלקותו יתברך על ידם, אחרי התבוננות והסתכלות מאיזה סיבה הביא** עליו הקדוש ברוך **הוא מקרה רעה**, מטרת כל הקורה לפרט ולכלל הכל הוא בכדי לבוא להתבוננות והסתכלות איך להגיע לאלוקותו יתברך על ידי זה.

כי בודאי מדרך הטוב להטיב לנבראיו,

ועתה הרע עמדי, איך יתכן שבא רע קושי וניסיון מאתו יתברך, ונותן רוחו ונפשו להעמיק הענין, להעלות את בחינת הדין להמתיקו בשורשו, בהסתכלות שטחית נראה שהמתקת הדין בשרשו היא מין עבודה נפלאה, שהצדיק "דוחף בידיו" את הדין בחזרה "למעלה", אבל האמת שזהו עבודה פשוטה הנוגעת לכל אחד ואחד, כאשר אדם מבין שלכל דבר יש תכלית להתקרב לה' על ידו, מבין שהדין הבא עליו לא בא להציק ולהצר לו ח"ו, אלא ליישר אותו ולקרבו לה'. על דרך משל, כאשר לוקחים מילד קטן קופסת גפרורים שמשחק עמה, או כאשר מגבילים את הילד שלא ירד מהמדרכה לכביש, וגם אם מרביצים ומענישים אותו על כך, אין זה בכדי להרע לו אלא להיטיב עמו. וכאשר מבין האדם שכן הוא בדין הבא עליו שזה לטובה בעבורו, הרי הוא מביא את הגבורה למקומה ולייעדה, שמתקרב על ידה לעבודת ה'.

וחכל תולה, אם יש בו מדעת קונו לדעת

ולהבין, מאיזה מקור נמשך לו ככה, **ובא על החשגה אמיתיית בחשגת אלקות** וחסרון עליון, **ואינו מרגיש מצער עצמו** כלום, רק הכל עבור תיקון ופגם עולמות עליונים, כמוזכר לנו לעיל, **אזי נתקן ממילא** למטה גם כן, וחלק הלך לו חצד שכנגדו, **וכדומה ממקרי ופגעי הזמנים.**

אילו היה האדם משיג את מה שמשיג על ידי הדין מבלי הדין לא היה צריך את הדין

והנה בודאי, אם היתה לו השגה כזאת, קודם **בוא המקרה אליו אשר יעורר את לבו מחמתה, בודאי לא אירע לו כזה,** אילו היה מקדים ולוקח את תועלת זו מלימוד והתבוננות היה יכול להיות לו הכל לטובה מלכתחילה.

לפעמים בא לאדם סיבה ומאורע מחמת רפיונו באמונה, שעל ידי כן מתחזקת האמונה אצלו

וגם לפעמים נתרפה האדם בבחינת האמונה

ואינו חוקה כל כך, להאמין בחסד ק-ל העודפות עליו כל היום, כיון שאין בעל הנס מכיר בניסו, הוא כבר רגיל שיש לו ארוחת בוקר צהריים וערב, שיש לו אויר לנשימה, ונדמה לו שלא צריך כל כך הרבה להשען ולבטוח בה', אזי "מדגדגים" אותו מעט שיבין עד כמה צריך את ה', **וצריך הקדוש ברוך הוא להביא עליו איזה סיבה ומאורע, באיזה צער** ונזק חם ושלום, **ואחר הראות אותות ומופתים ובהנצל מהם, אזי נתחזק אצלו האמונה בשלימות,** על ידי זה הוא מתעורר ששום דבר לא מובטח, ואם חלילה משהו אחד משתבש כל הרגשת היציבות שלו נופלת, ואזי זוכה לבוא לאמונה, **לפאר ליוצרו שעשה אתו עמו נסים ונפלאות בפועל.**

האדם במיעוט הכרתו וחסרון אמונתו מביא עליו את הקשיים

אמנם יתכן לו לאדם לדעת, שהוא בעצמו למיעוט הכרתו וחסרון אמונתו, הביא עליו הקדוש ברוך הוא כל זה, ואם היה לו בחירות השכל להשיג נפלאות וחסד ק-ל כל היום, על ידי השגת התורה והמאור שבה, רוממות אלקותו יתברך ונפלאותיו לבני אדם, לא היה צריך לכל זה, להביא עליו מקרה אשר לא טובה. אילו האדם היה מקדים ולומד וחי אמונה, הוא היה חוסך לעצמו את כל הקושי שבא לעוררו לאמונה.

'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך' מבלי שום סיבה צער ונזק

ועל דרך שביארתי במקום אחר פירוש הפסוק שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט, יח) 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך', ונראה לכוין את האמור בדברינו, דהיינו שביקש זאת מאתו יתברך, להבין ולהשיג נפלאותיו יתברך וחסדיו העודפים, שלא על ידי התלבשות באיזה סיבה צער ונזק. וכאמור, כי אם קודם ישיג על ידי השגת התורה, ושם יבין וישכיל נפלאות, ויחזיק בעצמו האמונה בשלימות, כאלו רואה אותם בפועל.

מהות הבחירה היא האם לבוא לידיעת ואמונת ה' על ידי לימוד התורה או על ידי סיבות וקשיים **ובקצת** עומק י"ל שבזה הוא נקודת הבחירה שבבריאה, שהבריאה צריכה לבוא לכמות ידיעה ואמונה בה' כל אחד לפי מה שהוא, וביד האדם לבחור האם להתחבר לה' על ידי לימוד וידיעה או חלילה בדרך המורכבת יותר, והרי זה על דרך משל שיש לאדם שני דרכים לבוא לעיר המלוכה, בדרך קצרה וישרה, או בדרך מפותלת המלאה קוצים וברקנים, כך או כך הוא מוכרח לבוא לעיר המלוכה, ובידו הדבר איך לבוא לשם. [וישנם כמה וכמה סוגי ייסורים הבאים לאדם, וישנם ייסורים הבאים עבור הכלל, ונתבאר בשיעורי דעת תבונות, ובכללות מבואר שם שרק אחר שהאדם מחובר לרוחניות רק אז יש לו שייכות לייסורים הבאים עבור תיקון השלם].

'להכרית מעיר ה' כל פועלי און' - להתעורר לה' מחמת שם הוי"ה ולא מחמת הצקות פועלי און

ואפשר לומר גם כן פירוש הפסוק (תהלים קא, ח) 'להכרית מעיר ה' כל פועלי און'. ותיבת 'עיר' משמע לשון התעוררות, כי לפעמים בא לו לאדם בחינת התעוררות לעבודת הבורא יתברך, שעומד לנגדו איש בליעל ומיצר לו, ובצר לו קורא אל ה' להנצל מאויבו, ומעורר בעצמו מחמת המציק לדבר דברים לפניו יתברך. והנה אם האדם הזה, היה ממציא לעצמו בחינות התעוררות, להוציא דבור לפני אלקים

בדחילו ורחימו על ידי השגת רוממות אלקות, ולא היה ממתין להתעורר ממצוקת האויב, בודאי לא היה שום קיום והעמדה לאיש צר ואויב העומד נגדו, אמנם מיעוט הכרתו שאינו יכול לעורר לבו זולתו, על כן מביא עליו צר. ואילו היינו יכולים להתאחד כולנו להתפלל ביחד, לא היינו צריכים לבוא לכל הצקות שהביאו לכך.

ולזה ביקש דוד המלך עליו השלום, 'להכרית מעיר ה", היינו מהתעוררות ה', 'כל פועלי און' להתעורר מחמתם, כי אם יתעורר את עצמו משם הוי"ה ברוך הוא, שהווה כל הויות.

ועתה נחזור לענין 'ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל' כמבואר, וזה הענין יורד ונוקב עד ביאת הגואל, מראה הקדוש ברוך הוא עצמיות אלקותו בצימצום מדותיו, ולכל אחד ואחד מישראל כפי מדריגתו ועוצם הכרתו. וכל עוד שאין האדם בא על ההשגה, באמצעות צמצומיו במידותיו על ידי בחינה כזאת, אזי צריך הבורא יתברך לצמצם את עצמו במדריגה ובחינת התלבשות אחרת, עד בואו אל ההשגה, אם אין זה הולך דרך התורה והמשמעות הפנימית, נצרך לילך בדרך הקשה שעל ידי זה יבין ויתקרב לה'.

וזהו כוונת הגמרא 'אמר רבי יוחנן לעולם ישתדל אדם לצאת לקראת מלכי ישראל' וכו', 'שאם יזכה' מלשון הזדככות, זכות ונקיות, רצה לומר, אם יזכך את עין שכלו, אם בא לראות בחוץ יראה רמיזא דחכמתא המלובש לשם, 'יבחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם' כו', שיתבונן למה צריך את כל מלכי אדום והקשיים הכל בשביל לילך לקראת מלכי ישראל, כלומר יתבונן בדעתו לחכיר ולהשיג מדות המלכות העליונה.

ע"י הזדככות האדם גורם שאורות העליונים לא יצטרכו להתלבש במדרגות התחתונים

והנה בהיות לאדם בהירות השכל והזדככות עד מאד, לחיות במדריגה יותר עליונה, שיכול להשיג אורות עליונים, שלא באמצעות התלבשות מדריגות התחתונים וסיבת מציקים כאמור, תועלתו גדולה לבחינת עצמותו, שאדם מרים את עצמו ושכלו עוסק בדברים יותר רוחניים, ועוסק פחות בגשמיות, הוא מזדכך לאט לאט, וניתן להביא לו דברים מבלי ההלבשה בגשמיות, וגם עושה נחת רוח ליוצרו שאינו צריך להלביש את עצמו אליו עוד במדריגות הנמוכים ופחותים, שכל הלבשה במלכי אדום גורמת כביכול צער לשכינה.

וגם מדרכו הטוב להטיב, ואין רצונו יתברך להטריח את הצדיק, לעורר אותו לעבודתו על שיקח לעצמו רמיזא דחכמתא, בהתלבשות מדריגות התחתונים מסיבות ומאורעות, כיון שכבר עמד בכולם, ויש לו

בחירות השכל להשיג אורות עליונים, לעורר לבו על ידי התורה והמאור שבה, כמדובר 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך'.

'וירא אליו ה'' - בכל מקום שבא לראות ולשמוע נתגלה אליו הוי"ה ברוך הוא

והנה לא כל אדם זוכה למדריגה זאת, לעמוד במקום קדשו, לעמוד בכזה מקום רוחני למצוא כל את האורות העליונים בלי התלבשותם, **כי אם אברהם** אבינו עליו השלום לרוב צדקתו וזככות גופו, אחר נסיונו בעשרה נסיונות ועמד בכולם, לכן זכה לעלות בחר ה' ולעמוד במקום קדשו, מדריגה גבוה כזה, שהתורה העידה עליו 'וירא אליו ה'', אשר בכל מקום אם בא לראות ולשמוע, נתגלה אליו הוי"ה ברוך הוא מדת הרחמים.

'הוציא חמה מנרתיקה' - התלבשות אורות העליונים מבלי אמצעות

'**כחום** היום', ופירש רש"י הוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה, דהיינו השפע על ידי נרתיקה, מורה בחינת התלבשות אורות בחירים בנרתיקה, הוציא הקדוש ברוך הוא והתראה אליו בלתי אמצעות כלל, בדרך כלל צריך הלבשה בכדי שהקב"ה יתגלה, אולם לאברהם אבינו הקב"ה התגלה מבלי הלבשה של עולם הזה.

וגמר אומר בדברי קדשו, למה עשה ה' ככה, כי צדקתו עמדה לו, בכדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים, המורה התלבשות ניצוצין קדושים במדריגות הנמוכים, הנקרא הכנסת אורחים כמבואר, להעלותן ולקרבם למקומם הרמתה, ורוב צדקת הצדיק איננו צריך לכל זה, הכנסת אורחים היינו הלבשה בעולם הזה שעל ידה באים לעולם הבא, אולם אברהם אבינו לא היה נצרך לכך, הוא היה שייך ישירות לעולם הבא. ודוק בזה היטיב. ותבין.

אברהם אבינו ראה את כל העולם הזה כחלום בלבד

ישנה מחלוקת הראשונים בענין 'וירא אליו ה' וגו' וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים' וגו' (בראשית יח ב-ג), דדעת הרמב"ם (מורה נבוכים ב מב) שכל זה היה במראה הנבואה, [והיינו כעין חלום], ומקשה עליו הרמב"ן (בראשית שם), וז"ל: 'ואם במראה לא נראו אליו רק אנשים אוכלים בשר, איך אמר 'וירא אליו ה'', כי הנה לא נראה לו השם לא במראה ולא במחשבה, וככה לא נמצא בכל הנבואות, והנה לדבריו לא לשה שרה עוגות, ולא עשה אברהם בן בקר, וגם לא צחקה שרה, רק הכל מראה, ואם כן בא החלום הזה ברוב ענין כחלומות השקר, כי מה תועלת להראות לו כל זה', ומבאר הרמב"ן שהיה זה כפשוטו.

ועל דרך הפנימיות, י"ל בביאור דעת הרמב"ם, שאנו חיים בעולם הזה ומרגישים שהוא ישנו קיים ונמצא, ואילו העולמות הרוחניים והאורות העליונים נראים לנו כרעיונות ואמרות יפים בעלמא, ולא כעולמות הקיימים ונמצאים ממש, כחלומות כאלו. לומדים אור המאיר וספרי חסידות וקבלה, ומאמינים בזה ולא מזלזלים חלילה, אבל זה משהו כזה כמו חלום.., אבל אברהם אבינו אחרי 'וירא אליו ה', אחרי שראה את המציאות האמיתית, את 'מקומו של עולם', את גילוי ה' מבלי הלבשה, כאשר 'וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים' וגו', כאשר הוא ראה דבר הנראה גשמי, את זאת הוא ראה כחלום ורעיון בעלמא, הוא השיג שכל המציאות הגשמית כחלום, שנראה שהיה דבר מה אבל באמת אין לזה מציאות וקיום כלל וכלל. וכל עוד שאנו בתוך החלום עבודתנו לשאוף ולרצות לעשות רצונו יתברך, ויעזור ה' שנזכה לעשות רצונו בלבב שלם.